

یک بستر و هزاران فایده

تعریفی که از کتاب الکترونیک ارائه می‌شود این است که کتاب‌های الکترونیکی یا ebooks صرفاً نسخه‌های الکترونیکی مطالب مکتوب نیستند. بلکه می‌توانند، علاوه بر متن، صوت و تصاویر و ... را نیز شامل شوند. حال اگر بخواهیم در مقابل کتاب چاپی را تعریف کنیم، به این تعریف می‌رسیم که مجموعه‌ای از صفحات نوشته‌شده، مصور، چاپ‌شده، یا خالی (صفحه سفید و نانوشته) ساخته‌شده از جوهر و کاغذ (ورق) و پوست حیوانات یا مواد دیگر، که معمولاً از یک طرف به یک دیگر متصل می‌شوند. بنابراین، نقطه جدایی و افتراق کتاب الکترونیک و چاپی از همان متن آغاز می‌شود. در تولید نسخه چاپی، بعد از اینکه متنی نوشته می‌شود و مراحل تولید فنی را طی می‌کند، آن را به چاپخانه می‌فرستند و پس از طی مراحلی به کتاب تبدیل می‌شود. در این فرایند به فیلم و زینک، صفحات کاغذ، انواع مرکب، صحافی، و ... نیاز داریم. بعد از اینکه کتاب تولید شد، باید توزیع شود. شرکت‌های توزیع و پخش کتاب کتاب‌ها را در سطح کتابخانه‌های یک کشور یا کشورهای دیگر توزیع می‌کنند.

حال بیایید اتفاقی را که برای کتاب الکترونیک می‌افتد مرور کنیم. کتاب الکترونیک این امکان را در اختیار ناشران و نویسندگان قرار می‌دهد تا بتوانند نسخه‌ای واحد از کتاب‌های خود را به طور هم‌زمان در دسترس تعداد بی‌شماری از خوانندگان قرار دهند و بدین ترتیب در هزینه‌های گزاف چاپ، مصرف کاغذ، صحافی، و توزیع کتاب با شمارگان بالا صرفه‌جویی کنند. به تعبیر دیگر، فقط کافی است یک نسخه از کتاب تولید شود و در محیط وب در دسترس قرار گیرد. بدین ترتیب همه خوانندگان در سراسر این گیتی پهناور قادر خواهند بود به طور هم‌زمان کتاب مورد نظر را مطالعه کنند. کتاب الکترونیک، علاوه بر متن، صوت و تصویر و ویدئو را در اختیار مخاطب قرار می‌دهد. در دنیای

چاپی، فقط می‌توان عکس‌های رنگی یا سیاه و سفید را به کتاب اضافه کرد و امکان استفاده از صوت، انیمیشن، و ویدئو به منزله بخشی از کتاب یا اطلاعات تکمیلی به منظور تفهیم هر چه بهتر مفاهیم وجود ندارد. کتاب الکترونیک به ناشران و نویسندگان امکان می‌دهد تا به سرعت، حتی چند هفته پس از انتشار یک کتاب، به اصلاح یا انتشار ویرایش‌های جدید اثر مورد نظر بپردازند. چنین فرایندی در محیط الکترونیکی بسیار سریع و کم‌هزینه است. زیرا در بیشتر مواقع بخش کمی از کتاب بازنگری می‌شود. این در حالی است که در کتاب‌های چاپی باید حتی برای اصلاح یک صفحه همه کتاب را دوباره چاپ کرد که خود هزینه زیادی برای ناشر دارد.

مواردی که گفته شد بخشی از مزایای تولید کتاب الکترونیک نسبت به نسخه چاپی است و پرداختن به تک‌تک آن‌ها در این مقاله نمی‌گنجد. از طرفی، از سال‌ها پیش صنعت نشر در دنیا در زمینه نشر الکترونیک و تولید هر چه بهتر کتاب‌های الکترونیکی سرمایه‌گذاری فراوانی کرده و هر روز این فناوری به‌روز می‌شود و پیشرفت می‌کند. دست‌اندرکاران تلاش می‌کنند به ذائقه مخاطبان توجه کنند و اشکالات را برطرف سازند. میزان علاقه مخاطبان به کتاب الکترونیک در کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد کتاب الکترونیک در حال افزایش دادن سهم خود در بازار خرید کتاب است و پیش‌بینی می‌شود در سال‌های آینده از نسخه چاپی هم جلو بزنند. ولی وقتی به کشور خودمان می‌رسیم این مسئله نه از سوی ناشران و نویسندگان و نه از سوی مخاطبان و علاقه‌مندان کتاب جدی گرفته نمی‌شود و درک درستی از کتاب الکترونیک ندارند. فرهنگ‌سازی در این زمینه نیازمند یاری رسانه‌هاست. رسانه‌ها می‌توانند به توسعه نشر الکترونیک کمک کنند و با جریان‌سازی درباره شناخت دقیق و درست کتاب الکترونیک و مزایایی که این نشر نسبت به نسخه چاپی دارد آن را در کشورمان فراگیر کنند. ●

حیدر ایمنی/ سردبیر فصلنامه تحلیلی - پژوهشی کتاب مهر